

САҢА ОЛЖ

№ 19 (11947) • Ыам ыйын 24 күнэ, 2024 сыл, бээтинсэ • 12*

Бу
күөмэргэ

Тыа хаһаайыстыбата

Одьулуунна Сайылык күнүн
бэлиэтээтилэр/2

Кэпсиэхпин баҕарабын

Кинигэ эйгэтигэр, талбыт
идэбэ - бэриниилээх дьоһун
үлэ/5

Болбой!

Хааһырҕас ыарыыга
сүтүллүбүт туһугар үлэни
тэрийэбит /6

Бары оскуолаларга тиһэх чуораан чугдаарда

Үөрэх. Быйылгы үөрэх дьылыгар улууспут 21
оскуолатыгар 3958 оҕо үөрэннэ. 11-с кылааһы 225 үөрэ-
нээччи түмүктээн, 25 выпускник мэтээл иһин үлэлиир/3

Киин болуоссакка ытыллыбыт выпускниктар парадтара. (Сэмэн Жендринский түһэриитэ)

Тэттик

Чурапчы улуунун дэлгээссийэтэ Владивостокка айаннаата

Улуус дэлгээссийэтэ Ыам ыйын 23 күнүгэр Влади-
восток куоракка Саха өрөспүүбүлүкэтин аатыттан
Ыһаагы тэрийэ айаннаата. Айан былааныгар ба-
йыаннай дьайыы кыттылаахтарын уонна байыан-
най чаастарга сулууспаһы сылдьар уолаттардыын
көрсүһүү кириэр. Маны таһынан Кытай дэлгээс-
сийэтин кытта көрсүөхтэрэ.

Саҥа аккырыыккалар табыстылар

«Народные промыслы и богатства культуры»
диэн үс тыпынан: сахалыы, нууччалыы уонна ому-
к тылынан тылбаастаах, кизик араҥада аһаҕастык ак-
кырыыккалар 100 ахсаанынан бэчээттэнэн табыс-
тылар.

Чурапчы улуугар билинги туругунан 500-тэн
тахса норуот мастара уонна айылҕаттан талба та-
лааннаах дьоммут айа-тута сылдьаллар. Барыта 20
чааһынай мастарыскай баар. Маны барытын «Ай»
норудунан устуудуйа сүрүннээн үлэлэтэр.

Аккырыыккалар «Айхаллан, Чурапчы!» муницип-
пальнай подпрограмма чэрчитинэн, улуус баһылы-
гы уонна дьоктааттар Сэбиэттэрин өйөбүлүнэн
үбүлэнэн, быйылгыттан тиһигин быспакка тахсыах-
тара.

Биир хаа иһигэр 20 аккырыкка кириэр. Аккы-
рыкка иһигэр онгоһук ойуута, кэннигэр онгоһук
аата, ис хоһооно уонна ааптар аата-суола сурулла
сылдьар.

«Дьиз кэргэн дьолун ырысыаба» видео- куонкурсу ыытылынна

Арасыйыаҕа Дьиз кэргэн, өрөспүүбүлүкэбэ Оҕо
саас, улууска Ыал саргытын сылларын чэрчитинэн,
улуустаагы «Дьиз кэргэн дьолун ырысыаба» диэн
Чурапчы улуунун иитэр ыалларын икки арды-
ларыгар видео-куонкурсу ыытылынна. Бу оонун
тэрээһини Опека уонна попечительство отдела тэ-
рийдэ. Күрэх сүрүн сыалынан – дьиз кэргэн үгэс-
тэрин бөдөрөгөтүү, оҕону иитиһи уопуту тарҕа-
ты, улахан киһи уонна оҕо сыһыанын тупсарыы
булар.

Барыта 6 ыал 8 видеоролигынан кытынна. Ол
курдук, кыттааччылар сөбүлээн астыыр бүлүүдэлэ-
рин хайдах бэлэмнииллэрин, сиһилии билиһин-
нэрэр видеолары устубуттар. Кирибит үлэлэри
дүүллүүр субэ хас да критерийинэн сыаналаата:
тизмэни арыыы, уратытын көрүү, дьиз кэргэн хас
биирдии чилиэнэ төһө көхтөөхтүк кыттыбытын,
уус-уран уонна үлэ хаачыстыбата.

Бырааба суох суоппардар элбээбиттэр

Полиция сводкатынан 28 иһитиннэри кирибит.
Дьон микрозаймтан харчы ылан баран төлөөбөт-
төрүн, арыгы иһэн баран дьизэ-уокка, уопсас-
тыбаннай сиргэ айдаары, Хайахсыкка, Мын-
дабайыга дьон өлүктэрэ көстүбүттэрин туһунан
иһитиннэрдилэр. Биир киһи саатын атын киһизэ
атылаан, бэрэбэркэ бара турарын эттилэр.

ГАИ 282 массыынан бэрэбэркэлээбиттэн 1
арыгы испит туруктаах, 9 бырааба суох суоппардар
боротукулланнылар. «Мотоцикл» операция салҕа-
нар. Ааспыт нэдиэлэбэ 34 киһи бэрэбэркэлэмми-
тигэн 28-на эппиэккэ тардылынна, 10 матасыкыл
ыстараапстанкаҕа кирирдэ.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Ыам ыйын
24 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Ыам ыйын
25 күнэ
СУБУОТА

Ыам ыйа
26 күнэ
БАСКЫҤААННА

Ыам ыйын
27 күнэ
БЭНИДИЗНЬИК

Ыам ыйын
28 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

Ыам ыйын
29 күнэ
СЭРЭДЭ

Ыам ыйа
30 күнэ
ЧЭППИЭР

+21 +5

+20 +7

+24 -8

+23 -11

+22 +10

+21 +10

+16 +11

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

«Азия оҕолоро» спорт оонньууларыгар бэлэмнэнии хайдаҕый?

Ил Дархан норуоттар икки ардыларынааҕы «Азия оҕолоро» спорт оонньуулары ытыллыахтаах эбийиэктэригэр үлэ хаанытын бэрэбэркэлээтэ. «Туймаада» стадионуга тэрээһин аһыллытын уонна сабыллытын сирэ-туома, спорт кэжэ көрүнэр күрэхтэһиилэр ытыллыахтара. Билигин стадионуга саҥа олбохтору туруораллар, футболлуур хонууга искусственный газону уларыталлар, сүүрэр суолга бэлиэлэри онороллор. Стадиону уотунан сырдатты аныгы технологияны тутуһулан оҕоһулуоҕа, куттал суох буолууга хааччыллыа. Эбийиэккэ 140 киһи үлэлиир. Комсомольскай болуоссакка хапытаальнай өрөмүөн бара турар, саҥа аспаалынан бүрүлэлэр. Айсен Николаев үлэ график баһытынан баран иһэрин, бэс ыйын 1 күнүгэр түмүктэниэрин бэлиэтээтэ. Салгыы Бестужев-Марлинская уонна Дзержинская уулуссаларыгар хаарбах мас дымалары көтүрүү үлэтин көрдө. Бестужев-Марлинская уулуссада тупсаҕай уолсаастыбаннай сир бырайыагын онорорго соруудахтаата.

Ил Дархан VIII-с Арасыйыа-Кытай ЭКСПО аһыллытыгар кытынна

Айсен Николаев Арасыйыа Бэрэсидьиэнэ Владимир Путинга уонна Кытай Норуодунан Өрөспүүбүлүкэтин Бэрэсэдэтэтин солбуйааччыга Хань Чжэньгэ Саха сириин урагытын уонна айылҕата кэрэтин көрдөрөр быыстапкаларын истизиндэҕэ олохтоох бородууксуйаны уонна бырайыактары билиһиннэрдэ. Быыстапкада инвестиция уонна туризм бырайыактарын, салин муоһунан, көмүһүнэн оҕоһуктары, сувенирдары, оонньуурдары, сир аһын бородууксуйатын, саха туттар тэриллэрин көрдөрдүлэр.

Ил Дархан Арасыйыа-Кытай сыһыаннаһыларын бөдөр-гөтөр туһугар бырааттым сибэстэһиигэ норуоттар икки ардыларынааҕы пуорумуга Саха сириин инвестицияда бырайыактарын билиһиннэрдэ. Өрөспүүбүлүкэ Амур уобалаһын кытта көвүлээбит «Джалинда – Мохэ» бырайыага олоххо киридьинэ, Арасыйыа уонна Кытай икки ардыгар тимир суол уонна муоста тутулан, 2033 сылга диэри экспорту тахсар бородууксуйа 20 мөл. туоннага тийиэ улаатан сөп. Айсен Николаев энергетика, тыа хаһаайыстыбатыгар, туризмга, электроннай эргизингэ, үп сиэктэригэр икки өрүттээх биригэ үлэлээһини сайыннара кыах баар. Билим уонна үөрэх эйгэтигэр биригэ үлэлээһин бөдөр-гүүр. Үрдүк үөрэх кыһалара хардарыта атастаһым бырагырааматынан үлэлиилэр. Арасыйыа уонна Кытай үөрэх уонна билим 17 тэрилтэтин Арктиканы чинчийиэ консорциума тэриллибитэ иккис сыла. Саха сириин 33 оскуолатыгар кытай тылын үөрэтэллэр.

Арасыйыа - Кытай VIII Экспо чэрчитинэн Саха сирэ уонна Кытай Цзянси провинцията доҕордуу сибээһи олохтуур туһунан Сөбүлэһии түһэристилэр. Докумуонуга Айсен Николаев уонна Цзянси Ырабынталыстыбатын вице-губернатора Ся Вэньюн илин баттаатылар. Докумуон сүннүүнэн экология салаатыгар биригэ үлэлээһин буолуоҕа.

Нам улууһун ууга барбыт нэһилиэктэригэр көмө оҕоһулар

Айсен Николаев Нам улууһун ууга барбыт нэһилиэктэригэр көмөнү оҕорууну тэрийэргэ Ырабынталыстыбада, министиэристибэлэргэ соруудахтаата. Билигин быһааччылар, нэдиессинэ биригэздэлэрэ миэстэтигэр үлэлиилэр. Суолу, олоһу-дьаһагы хааччылар эбийиэктэри чөлүгэр түһэрин, хормонуну аады барар. Эбии анал тизхиныкэлэр үлэлиилэр. «Оттук сезона уһатыллыа. Эмсэрэлээбиттэргэ туһааннаах көмө барыта оҕоһулуоҕа», — диэн Ил Дархан бэлиэтээтэ. Күндү Саха сириин олохтоохторо! Халаан содулун туоратымга кыһалҕалаахтарга көмө оҕорууга түмсүөҥү!

СӨ Ил Дарханын уонна Ырабынталыстыбатын пресс-сулууспата.

Одьулуунуга Сайылык күнүн бэлиэтээтилэр

Тыа хаһаайыстыбата. Улууспут үрүң үтү үрүлүтээччилэрэ, эмис эти дэлэтээччилэрэ сайылыкка көһүү күнүн улахан тэрээһиннээхтик көрүстүлэр.

Марфа Сибирякова. // ААПТАР ТҮӨҕРИИТЭ

Елена МАКАРИНСКАЯ

Одьулуун нэһилиэгэр түмсөн, «Комплекс» баһынай хаһаайыстыба саҥа сайылыгы туттан кирибитин бэлиэтээтилэр, ыһыах курдук тэринэн кэлэн, араас күрэхтэргэ кытыннылар. Ол курдук, «Тимир көлө» тырахтарыыстар күрэхтэргэ, «Саха мааны талба таҥаһа», «Кэскиллээх сайылык ыала», «Сайылык хотуна» куонкурустар уонна спортивнай күрэхтэһиилэр ыһытыннылар.

Үөрүүлээх чааска улуус баһылыга Степан Саргыдаев, улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэсэдэтэ Яков Оконешинов, тыа хаһаайыстыбатын салалтатын начаалынньыга Анжелика Неустроева эбэрдэ тылларын эттилэр, наһараадалары туттардылар.

«Саха сириин үтүөлээх фермер» аатынан Соловьевтан Виктор Петров, Ил Түмэн бастааһынай комитетин бочуотунан грамотатынан Одьулуунтан зоотехник Александр Тимофеев, Махталынан Мугу-дайтан кэмбинээт сибидиссэйэ Никита Рязанская, Сы-

лаитан Валентин Дьячковская, «Оройуонун иннигэр үтүөлэрин иһин» 2-с иетиэппинээх бэлиэнэн Алафартан Николай Лыткин, «Оройуонун иннигэр үтүөлэрин иһин» 3-с иетиэппинээх бэлиэнэн Одьулуунтан мааныыкыт Марфа Сибирякова, «Чурапчы улуусун бочуоттаах бэтэрээн» аатынан Төлөйтөн Владимир Захаров, Алафартан Афанасий Гоголев, о.д.а. наһараадалаһылар.

Чурапчы улуусун баһылыгы Гранын 2 мөлүйүүннээх сэртификэтин «Мындааҕайы» ТХПК, 1-дии мөлүйүүннээх сэртификэтэрин Михаил Михайлов, Илья Дьячковская уонна Виктор Петров ылымнар.

Мааны таһынан биригэстээх анал ааттар туттарылыннылар. «Өлгөм үтүттээх хаһаайыстыбанан» «Мындааҕайы» ТХПК, «Бастың мааныыкытынан» Александр Макаров, «Бастың бостуугунан» Алексей Сергеев, «Бастың ныйраы көрөөччүһүн» Дмитрий Дыдаев, «Бастың сайылыгынан» Николай Лыткин ааттанылар.

Үөрүүлээх чаас оһуоһа-һынан, эбэрдэ кэнсиэринэн түмүктэннэ.

Алафартан Николай Лыткин

Сайылыкка бастабыс сылларбар 100 ыанар ынабы таһаарар этим – бэйэм 50-нү уонна 50-нү ыаллартан хомуйан. Билигин көргөмүһүнэн сааһыран,

20-тэн тахса ыанар ынабы таһаарар эбит. Тыа хаһаайыстыбатыгар үлэпээ-битим туһары үлэм сыанабыла элбэ, үлэһит дьону өрөспүүбүлүкэ да, улуус да өйүүр, көмө баар. Билигин сайылыккааһын аһыйаан иһэр, сүөһүнү аччаты барар. Онон эдэрдэргэ аһыйах да сүөһү буоллаһына, кыра сайылыгы туттан дьизэ көргөһүнэн сайылаан дьизэ этэбин – сайылыкка ынах үүтэ элбири.

Соловьевтан Виктор Петров:

2013 сыллаахтан хаһаайыстыба тэриинэн үлэлиибин. Бүгүнкү туругунан, кыстыгы 140-ча сүөһүнү туораттыбыт. Ыам ыйын 7 күнү-

гэр сайылыкпытыгар көспүлүт. Бу сайылыкпытыгар төрдүс сылбытын тахсабыт, эргэ бырабыллыбыт дьизэри сөргүтэн өлөрбүт. Бэйэм тыа хаһаайыстыбатын таһынан, аһынан-эргизинэн, улахан уйуктаах массыналарыннан тизийи-таһы өнөтүөн, пиломатериалларыннан эбии дохуоту киллэринэбин. 17 киһини үлэһэн хааччылан, хамнастаан өлөрбүт. Улууспут баһылыгар Степан Анатольевичка махтанабын, кини тыа хаһаайыстыбатын олуһун өйүүр, онон санаабыт беҕэс.

Иван Пафенов, «Комплекс» баһынай хаһаайыстыба:

Хаһаайыстыбабыт 350-ча ынах сүөһү, 120-тэ ыанарык сүөһү, 157 биз, 255 сыгы ахсааннаах. Бүгүн саҥа туту-бут сайылыкпытыгар көспүбүт. Сайылыкпытын

Дьизэ көргөн Гранынан тулуһунубут, 15 мөлүйүүн суумалаах. Гран ирдэбилигэр сайылыгы оноруу, тизхиныкени ылы, кыстык хотону сангарды, оборудованиеларын сангарды кириэр. Ону барытын онорон, отуоттаан өлөрбүт. Саамай үөрэрбит дьизэ – сайылыкпытын, тизхиныкитин сангардан биригэбит, аһыгылы технологияны киллэрэн, 12 ынабы биридэ ыһа мококпроводнигы тартыбыт, онон үтү тутатына охладительга түһэр буолар. Билиһин 80 ынах төрөөтө, өссө да төрөөтэ. Сыллаабы үүлүт былаана – 300 тудна. Билигин күһүгэ 800 сэнтинчэри ыһыт, бэс ыйытан туоннаттан таһаарыахпыт, онон былааммыт туолуоҕа.

Анал ааттар кыайылыахтара. // ААПТАР ТҮӨҕРИИТЭ

Бары оскуолаларга тиһэх чуораан чугдаарда

Үөрэх. Быйылгы үөрэх дьылыгар улууспут 21 оскуолатыгар 3958 оҕо үөрэннэ. 11-с кылааһы 225 үөрэнээччи түмүктээн, 25 выпускник мэтээлгэ үлэлиир.

УЛУУС БАҢЫЛЫГА ЧУРАПЧЫ НЭҢИЛИЭГИН ИККИ ОСКУОЛАТЫН ТИҔЭХ ЧУОРААНЫ-ГАР СЫРЫТТА

Степан Саргыдаев С.А. Новгородов аатынан орто оскуола уонна Дмитрий Коркин аатынан спортивной интернаут-оскуола Тиһэх чуорааннарыгар сырытта. С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын быйыл 40 оҕо, оттон спортивной интернаут-оскуоланы 37 оҕо бүтэрэр.

“Бүгүн эһиэхэ икки бүк долгутуулаах күн. Олох киэн аартыгар үктэнэр уонна экссэмэнэри туттарар эппизитинэстээх күннэргит үүнүлэр. Экссэмэнэргитигэр ситиһилэри баҕарабын, олоххут киэн аартыгар чингик хардылыгыгыгар учууталларгыт инэрбит билиилэрэ, ийэлин сылаас кыһамныылара көмө-тирэх буолуохтара диэн эрэнэбин. Ханна да сырыттаргыт, төрөөбүт дойдугутугар бэринилээх буолун, кини аатын ааттата турун”, - диэн Степан Анатольевич оҕолорго туһаайан эттэ, ситиһилээх оҕолорго наҕараадалары туттарда.

Санатан эттэххэ, быйыл улууспут үрдүнэн 3958 оҕо үөрэх дьылын түмүктүүбэ. 9-с кылааһы 316, 11-с кылааһы 225 оҕо бүтэрэн, түмүктүүр экссэмэнэри туттарыахтара. 25 выпускник мэтээлгэ үлэлиир.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

ЧУРАПЧЫ ГИМНАЗИЯТЫГАР

Буйун-учуутал Степан Кузьмич Макаров аатын сүгэр Чурапчы гимназиятын быйыл, 11-с «а», «б» кылааһы 42 оҕо бүтэрэн, олох киэн аартыгар үктэнэр. Кинилэр ортолоругар 5 кыһыл уонна 7 үрүг көмүс мэтээллэргэ үлэлиир үөрэнээччилэр бааллар. Кылаас салайааччыларынан үрдүк категориялаах учууталлар Зоя Сивцева, Кыыдаана Екечьямова буолаллар. Маны тэнэ 9-с «а», «б» кылааһы 46 оҕо ситиһилээхтик бүтэрдилэр.

Үөрэнээччилэри долгутуулаах бэлиэ түгэннэринэн оскуола дириэктэрэ Юрий Слепцов, улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы Егор Сивцев, нэһилиэк баһылыгын социальной болпуроостарга солбуйааччы Варвара Макарова уонна улуустаагы үөрэх салаататын начаалынньыга Юрий Посельский у.д.а. эбэрдэлээтилэр. Онтон бириднилээн үрдүк көрдөрүүлээх үөрэнээччилэргэ, бастын актыбыыстарга улуус, нэһилиэк наҕараадаларын, тэрилтэлэр, уопастыбаннай түмсүүлэр олохтообут бириэмийэлэрин туттардылар. Саха алпаабытын төрүттээччи Семен Новгородов бириэмийэтинэн 11 «б» кылаас үөрэнээч-

читэ Петр Слепцов, билиилээх политической, судаарыстыбаннай диэйэтэл Иван Винокуров бириэмийэтинэн 9 «б» кылаас үөрэнээччитэ Иван Лукин уонна буйун-учуутал Степан Кузьмич Макаров истипиэндийэтинэн 11 «б» кылаас үөрэнээччитэ Алексей Абрамов чистээннилэр.

Бу күн төрөппүттэр оҕолорун эбэрдэлээн туран, «Алхаҕар» диэн үгүс ычат сөбүлээн истэр ырыаһытын ыгыран ылаттылар. Үөрэнээччилэр хас бириднн нүмэри дохсун ытыс доҕуһуолунан, күргүөмнээх хаһыман көрүстүлэр.

Салгыы 11-с кылаастар үгэскэ кубулуйбут вальс намын муусукатыгар уйдаран үгкүүлээтилэр. Онтон хас бириднн үөрэппит учууталларыгар махтанан туран, тыыннаах сибэкки дьөрбөтүн бэлэх уунулар. Олоххо умнуллубат бырааһынньык Тиһэх чуораан чугдаарар тыаһынан түмүктэннэ.

Чурапчы гимназиятын 29-с выпускугар биир кэлм экссэмэнэрин ситиһилээхтик туттаран, сөбүлээн талбыт идэлэригэр туттарсан киирэллэригэр баҕарабыт.

Марфа ПЕТРОВА.

И.М. ПАВЛОВ ААТЫНАН ЧУРАПЧЫ ОСКУОЛАТЫГАР

Быйыл бу оскуоланы 13 оҕо үөрэнэн бүтэрдэ. Үөрүүлээх тэрээһин Саха сириг уонна Арассыыйа гимнэринэн саҕаланна.

Тиһэх чуораан долгутуулаах күнүгэр оскуола дириэктэрэ Иван Васильев, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев, улуус дьаһалтатын социальной хайысхага исписэлиһэ Алена Пермякова, үөрэх управлениетын начаалынньыгын солбуйааччы Ираида Винокурова, “Кыталык” уһуйаан сэбиэдистсэйэ Варвара Пудова, үөрэтэр-производственной кэмбинээт дириэктэрэ Анатолий Александров оскуоланы бүтэрээччилэри эбэрдэлээн туран, быйылгы үөрэх дьылыгар үөрэхтэригэр, араас таһымнаах куюнуустарга ситиһилээх, уопастыбаннай үлэбэ-хамнаска көхтөөх оҕолорго анал бириэмийэлэри, грамоталары, махтал суруктары туттардылар.

Быйыл буйун учуутал И.М. Павлов аатынан улахан бириэмийэни Радик Кривошапкин, үтүөлээх учууталлар Мария Кирилл Пермяковтар ааттарынан бириэмийэни 9-с кылаас үөрэнээччитэ Эрсан Макаров туттулар.

Оскуоланы бүтэрээччилэр намын муусука доҕуһуолугар вальс үгкүүгэ эргийдилэр, долгутуулаах түгэнгэ бүтүүн бары тиһэх чуорааны лыгкына-та тыаһаттылар.

Оҕолорбут судаарыстыбан-

най экссэмэнэрин ситиһилээхтик туттаран, сөбүлүүр идэлэригэр туттарсан, устудуон үрдүк аатын сүгэллэригэр, төрөөбүт улуустарын, өрөспүүбүлүкэлэрин чистээхтик ааттатар дьонун дьон буолан тахсалларыгар баҕарабыт.

Лидия ПОПОВА.

ХАТЫЛЫГА

Оскуолатаагы сыллар – кини үйэтин-сааһын тухары умнубат, сырдык өйдөбүллээх кэрэ кэм. Бу күннэргэ оскуоланы бүтэрээччилэргэ анаммыт тиһэх чуораан бырааһынньыга бары оскуолаларга буолла.

Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатыгар быйылгы үөрэх дьылын 209 үөрэнээччи түмүктээтэ. Итинтэн 4-с кылааһы – 18, 9-с кылааһы – 13 уонна 11-с кылааһы – 8 выпускник бүтэрдилэр. Экссэмэнэри туттарыы саҕаланна...

Тэрээһин үөрүүлээх чааһыгар оскуола дириэктэрэ Екатерина Егорова эбэрдэлээтэ, баҕа санаатын тиэртэ: “Эһиги билиигит, кыаххыт баар! Онон дьэ, учууталларгыт 11 сыл устата инэрбит билиилэрин бүтүнүү ингэринэн, экссэмэнэргитин үрдүк баалга туттарыаххыт диэн ис сүрэхпиттэн эрэнэбин! Оскуолабыт бүгүнгү ситиһиллэригэр быйылгы выпускниктарбыт киллэрсит кылааттара улахан. Онон оҕолорбутунан киэн туттабыт, кэлэктиппинэн киэн туттабын!

Начаалынай кылааска үөрэппит бастакы учууталлара, СӨ үөрэҕиритин туйгуна, “Үлэбэ килбизинин иһин” бэлиэ хаһаайына, 42-с сылын үлэлиэхамсыы сылдьар Елена Романовна Попова бүтэһик уруоктарын ытта, үөрэнээччилэригэр бастакы тэтэрээтэрин көрдөрөн, оҕолорун улаханньык долгутта, урукку хартыскалары көрдөрөн урукку кэмнэри сүрдээх истигник санаһан ылылар.

Манна сыһыаран билиһиннэрдэххэ, Хатылы орто оскуола быйыл Саха сириг 100 бастын үөрэҕин кыһаларын ортотугар дордоонноохтук ааттанна.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

МУГУДАЙГА

Бу күннэргэ тиһэх чуораан улууспут бары оскуолаларыгар буолла. Мугудай оскуолатыгар бу тэрээһин үөрүүлээх чааһа өрө көтөбүлүүллээхтик, олус истигник мытылына. Оскуоланы быйыл үс кэрэчээн кыыс бүтэрдэ. Мугудай нэһилиэгин баһылыга Николай Аммосов, Д.Д.Красильников аатынан орто оскуолатын дириэктэрэ Николай Пермяков,

И.М. Павлов аатынан оскуола выпускниктара.

С.А. Новгородов аатынан оскуола выпускницата.

Мугудай оскуолатын выпускниктара.

Хатылы оскуолатын выпускниктара.

Гимназия оскуолатын выпускниктара.

улуус кылаабынай бырааһа Николай Сивцев, улуустаагы үөрэх управлениетыттан Николай Артемьев, бэтэрээн учууталлар, түөлбө олохтоохторо, учууталлар, дьокутааттар эбэрдэ, кэс тылларын эттилэр, кыргыттарга эбэрдэ суруктары, бэлэхтэри туттардылар. Выпускниктар төрөппүттэрэ эмиз үөрэппит учууталларга махтал тылларын анаатылар, бэлэхтэрин уунулар. Кылаас салайааччыта Вера Баишева быйыл бүтэрэр үөрэнээччилэригэр Айта Да-

ниловага, Юлияна Пермяковага, Аялита Рязанскаяга пнаан онортторбут хаартысканан альбом-кинигэлэрин туттарда. Оскуола үөрэнээччилэрэ му-сукаалынай нүөмэрдэринэн дьоро күнү кизгэттилэр, кыргыттар учууталларын кытары намын вальска эргийдилэр, маннайгы учууталларынаан Анастасия Захаровалыын тиһэх чуорааны лыгкыначчы тыаһаттылар.

Наталья СИБИРЯКОВА.

Чөл, чэгиэн буоларга дьулуһуобун!

Спорт. Үлэбэ уонна Оборуонаҕа бэлэм буолуу нормативтарын туттарыы бэстибээлэ "Боотур Уус" стадионуга буолан ааста.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКИЙ

Чурапчы улуһун аҕам саастаах дьонуттан саҕалаан, ыччаттар, оҕолор ыам ыйын 21 күнүгэр Үлэбэ уонна Оборуонаҕа бэлэм буолуу (ГТО) нормативтарын туттарыы бэстибээлигэр "Боотур Уус" стадионуга муһуннулар. Эт-хаан өттүнэн туруктарын тургуттулар.

Манньык тэрээһини улуустааҕы упуорка уонна физическэй култуураҕа управлениета 2015 сыл сэткэни ыйыттан саҕалаан, сыл ахсын тэрийэр. 2022 сылтан улууска упуорт салаатыгар салайааччынан Дьулустан Васильевич Егоров ананан, бу хайысханы былааннаахтык уонна тэрээһиннээхтик мытар. Оскуола үөрэнээччилэрэ уонна бүүдүүт тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ, ол иһигэр улуус дьаһалтатын отделларын салайааччылары бастааһын нормативтарын туттардылар.

Бэстибээл үөрүүлээх аһыллымыгар улуус баһылыгын социальнай боппуорустарга солбуйааччы Мария Кронникова, улуус спорка уонна физкультуртааҕа управлениетын начаалынньыга Дьулустан Егоров, Чурапчытааҕы оҕо спортивнай оскуолатын инструктор-методика, ГТО норматын тутууга кылаабынай судьуйа Данил Ноев бэлэмнээн, тэрийэн ыттылар. Манна миэстэттэн ыраады ыстаныыга, имигэһи тургутууга, ыскамайыккаттан тайанан

анньыныыга, перекладинаҕа тэрдэһүүгэ, ис былчыҥын хачайдааһыҥҥа, итиннэ сэргэ гирэни анньыыга, буулдьаан ытыыга, гранатаны ыраахха быраҕыыга о.д.а көрүннэргэ ГТО нормаларын кылгас кэм иһигэр 500-чэкэ оҕо-ыччат көтөөхтүк кэлэн туттарда.

Чурапчы нэһилиэгэр олоххо ситиһиилээх дьон аһыйаҕа суохтар. Олортон биридэстэринэн Иван Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын физкультуртааҕа уонна ОБЖ-га учуутала, "Память" БПК салайааччыта, оҕунан ытыыга "Манчаары" Оонньууларын чөмпүйүөнэ Александр Окунешников буолар. Бу күн кини үөрэнээччилэрэ көтөөхтүк кытта кэлбиттэр: "Быйыл 10-с кылаастан саҕалаан, спорка бэйэлэрин көрүннэринэн утумнаахтык дьарыктанар үөрэнээччилэр

кэлдилэр. Кинилэри сэргэ 5-6-7-8 кылаастар бааллар. Барыта холбоон, 20 оҕону аҕаллым. Аныгы оҕолор эт-хаан өттүнэн сайдыылары, көрдөрүүлэрэ орто соҕус диэххэ сөп. Анаан-минээн дьарыктанар спорт көрүнэр эрэ дэгиттэр буолаллар. Оскуолабыт иһинэн эмиз "Эрэл" бырагыраама итинэн ГТО норматын кыһын, саас, күһүн аайы туттараллар. Бу тутар нормативтара саастарыгар сөптөөх, ханнык баҕарар кини баҕардаҕына, тургутуу ааһыан соҕ", - диир сүргэтэ көтөөхтүк туран кэспээтэ.

Үлэбэ уонна Оборуонаҕа бэлэм буолуу нормативтарын туттарыы - тус доруобуйаҕын кэтэһин, чөл, чэгиэн буоларгар, эт-хаан өттүнэн сайдаргар, күннээҕи олохтон дуоһуйууну ыларгар, быһыытын биир тэҥник тутта сылдьаргар сүүрүн олук буолара саарбахтаммат.

ГТО сыалын-соругун кылгастык
Дьулустан
Егоров манньык
кэспээтэ:

- ГТО нормативтарын 18 саастарыттан ыла, сааһынан биэс сыл араастаһан туттараллар. Манна нормалара тус-туһунан буолар уонна саастара улаатан истэбин аайы, норматив чэпчээн иһэр. ГТО-ну туттарыы кини сааһыгар эт-хаан өттүнэн теһе сөп түбэһэрин, тус туругун көрдөрөр. Холубур, ханнык эрэ көрүнүгэ кыайан туттарбат буоллаҕына, кини туһааннаах былчыҥнарын үлэлэтэн, сайыннаран, эбии эрчиллэн-дьарыктанан, хаттаан туттарар. ГТО нормативтарын туттара, кини бэйэтин сааһыгар чэгиэн туругун бэрэбиэркэ-

лэнэр түһүмэҕэ буолар. Бүгүҥү тэрээһинмитигэр улууспут бары нэһилиэктериттэн кэллилэр. Быйыл "Ыал саргыта" бырайыак чэрчитинэн, дьиз кэргэн ГТО-та дьиз, бүгүҥүттэн саҕалаан, үс түһүмэҕинэн ыытабыт. Уопсай түмүк сыл бүтүүтэ тахсыаҕа. Онуоха балаһыанньаҕа суруллубутунан, дьиз кэргэн үс оҕолоох уонна төрөппүттэр иккиэн хайаан даҕаны кыһыл көмүскэ туттарбыт буолуохтаахтар. Кыайыылаах дьиз кэргэнгэ улуус дьаһалтатын аатыттан спортивнай мунуугу (былаһаакканы) бэлэх туттарыахпыт. Инникитин даҕаны дьон-сэргэ кэлэн, ГТО-ҕа көтөөхтүк кыттыахтарын наада, бүгүн элбэх кини муһунна. Мөһөн салгыы өссө сайынҥы, күһүҥү түһүмэхтэр бааллар.

ГТО норматын туттарааччылар // ААПТАР ТҮӨРӨМҮТЭ

Сэргэх дьаһал. Үгэскэ кубулуйбут "Сибэкки бырааһынньыга" тэрилиннэ

Марфа ПЕТРОВА

Кэтэһиилээх самаан сайыммыт кэлбитинэн, Чурапчы килбэйэр киинигэр, Ленин аатынан киин болуоссакка үгэскэ кубулуйбут «Сибэкки бырааһынньыга» тэрээһиннээхтик ытылынна - араас сибэкки, оҕуруот аһын араас-саадалара, талах мас эгэлгэ көрүҥэ атыыга тэничи тардылынна.

Ону сэргэ түргэнник ситэр дьиз кыыллара, мас оҕоһуктар, ас-үөл атылланыйлар. Бу дьаар-баҥка-күрэх сылын аайы Чурапчытааҕы киин бибилиэтиэкэ көбүлээһининэн тэриллэр.

Анна Аржакова, Одьулуун орто оскуолатын үлэ кластерин салайааччыта:

- Билиҥи оскуолабыт былырын бэрэсидьин граным пуондатыгар кыттыбыта. Онно кыайан, «Кластер труда» бырайыактыгын олоххо киллэрбиппит. Ол курдук, 150 кв. м. иннээх эбийиэккэ араассада

үүннэрэбит уонна нэһилиэн-ньэттэн оҕуруот аһын харайабыт. Араассаадаларбытын кыһын эрдэттэн үүннэрэн атыыга таһаарбыппыт. Үүнээйилэри көрүүтэ-истиҥгэ үөрэнээччилэрбит көмөлөһөдүлөр. Дьаар-баҥкаҕа 28 көрүү оҕуруот аһын уонна таһырдыа, дьизээ үүнэр сибэкки араассаадаларын атыыга аҕаллыбыт. Сэдэх үүнээйибитинэн мата буолар. Бу от судургутук үүнэр, бири олортоххуна, силэс тардан, элбээн, тэнийэн бөрөр. Мата сибирдэҕин ыстаан сиэххин эбэтэр чэйгэ эбэн иһиэххин сөп. Бу үүнээйи араас минньигэс утаҕы бэлэмнииргэ туһаныллар. Бүтүн дьон оҕурсуну, кабачогу, хаппыстаны, петунияны хамаҕатык ылдылар.

Наталья Васильева, бэйэ дьымалатын саҕа арыммыт урбаанньыт:

- Быйыл социальнай хантыраак көмөтүнэн сылаас тэпилиссэни туттардым. Тэпилиссэм хойутуу үлэбэ кириэн, сонун, сэдэх үүнээйилэр араас-

саадаларын кыайан олордубатыбыт. Ол иһин боруобаҕа Сахабыт сиригэр үүнэр үөтү араассаадалаатыбыт. Бастагы партиябытын ыам ыйын 17 күнүгэр атыыга таһаарбыппыт. Дьон олус сэргээр - Аллараа бэстээхтэн, Уус Алдантан, Тааттадан тийэ сакаастаабыттар. Ол иһин бүтүн атыыга талахтарбытын аҕаллыбыт. Маны сэргэ атыыга хас да сыл үүнэр розалар, оҕуруот астар бааллар. Социальнай хантыраак курдук көмө бырагыраама үлэлиирэ олус үчүгэй. Идизийэҥи олоххо киллэрэргэ табыгастаах. Онон өссө да былаан киэн. Барыта сатанан иһэригэр баҕарабын.

Быйылгы тэрээһин сүүрүн уратытынан - Чурапчы нэһилиэгин оскуоаларын выпускниктарын улахан хуора «Быраһай,

Сибэкки бырааһынньыгын үөрүүлээх түгэнэ // СЭМЭН ЖЕНДРИНСКИЙ ТҮӨРӨМҮТЭ

оскуолам!» ырыаны толорууларын дьон-сэргэ биһирин, долгуйа ылына. Маны таһынан намыһын ваһыс үгүкүүнү толордулар итиннэ сайыны уруйдаан,

оһуохайы оройуттан туттулар. Салгыы үөрэнээччилэр эвэрдэ кэнсирдэрэ үгэскэ кубулуйбут карэ тэрээһини ситэһэн-хоторон биэрдэ.

Кинигэ эйгэтигэр, талбыт идэбэ - бэриниилээх дьонун үлэ

Кэпсиэхпин баҕарабын. Арасыйытатаабы бибилиэтиэкэр күнүн көрсө биир
идэлээбим Варвара Душкина туһунан сырдатабын.

Наталья ЗАХАРОВА

Бибилиэтиэкэни - дьыһэ
кинигэ уларсар, ааҕар саа-
лаҕа кэлэн олорон эрэ билии-
ни сомсор, үтүөбэ-үчүгэй-
гэ, кэрэбэ, тардыһар, киһи
сайдар информация киинин
быһытынан сыаналыбыт.
Бибилиэтиэкэ үлэтин дьон үксэ
ааҕааччылар даҕаны бибилиэ-
тиэкэ ыһтар араас тэрээһин-
нэринэн, ааҕааччыны тардар
интэриэһинэй дьаһаллары
ыһтар үлэһиттэринэн сыана-
лыбыллар.

Маассабай үлэ, ааҕааччы ирдэ-
билин түргэнник, хаачыстыба-
лаахтык толоруу, информаци-
яны суһаллык тизирди - бу
барыта ааҕааччыны кытта үлэ-
лиир отдел үлэтин сүрүн хайыс-
хата. Ол да иһин ааҕааччы би-
билиэтиэкэ үлэтин бу отдел
хайдах үлэлирини кытта сибээс-
тиир. Оттон бибилиэтиэкэ та-
һаарылаахтык үлэлииригэр,
үлэ биир сүрүн хайысхатынан
- санаттан-саңа литэрэти-
ирэтинэн хааччыллыы, нэһи-
лиэннэ ирдэбилигэр эппи-
эттиир кинигэни ааҕааччыга
кэмигэр тизирди, периодиче-
скэй бэчээккэ: хайматтарга,
сурунаалларга сурутуу буолар.
Бу бибилиэтиэкэ киһи хараҕар
көстүбэт үлэлээх эйгэтэ - улуус
библиотечнай ситимин фили-
алларын барытын кинигэниэн
хааччыллыы отдела - пуонданы
кэмпиилэтиир салаата буолар.
Кинигэ пуондатын хаачыстыба-
тыттан нэһилиэннэ ирдэбили-
гэр эппиэттиириттэн бибилиэ-
тиэкэ үлэтэ быһаччы тутулук-
таах. Билигин бу отдел салай-
ааччытынан СӨ култууратын
туйгуна Варвара Ивановна Душ-
кина үлэлиир.

Варвара Ивановна Арыы-
лаахха Иван Дмитриевич уонна
Александра Семеновна Ба-
рашковтар дьыһэ кэргэннэри-
гэр бастакы оҕонор төрөөбүтэ.
Бииргэ төрөөбүт - бэһилээр.
Дьыһэ кэргэн иһирэх, сылаас эй-
гэтин туһунан Варвара манньк
ахтар: "Ийэлээх аҕабыт барах-
саттар биһиги үүнэрбитигэр -
сайдарбытыгар, кэрэбэ-үтүөбэ,
билиигэ тардыһар дьон буола
улаатарбытыгар оччотообу тыа
малын таһымынан, төһө кыах-
таахтарынан сөптөөх усулу-
буйаны тэрийэ, хааччыйа са-
тыыллара". Бөһүөлэк оҕолоро
бары бииргэ түмсэн оонньуу-
лара. Сайынын бэлэспиттэ-
тээн, лапталаан, "үспүйөн - ми-
лииссийэ" диэн оччотообу оҕо
барыта сөбүлээн оонньуур оон-
ньууларын оонньоон, кыһы-
нын хайыһардаан, сыртан
салаасканан сырылаан, оҕо
саас кыһалбата суох дьоллоох
кэмнэрэ ааспыттара.

Арыылаах аҕыс кылаастаах
оскулатын бүтэрэн баран, Чу-
рапчы орто оскулатыгар 9-10

кылаастарга, ийэтин тэнэ күн-
дүтүк саныыр эдьийигэр Ев-
докия Дмитриевна Барашкова
олорон үөрэммитэ. Оскуола-
ны бүтэрэн баран Ленинградка
тийээн үөрэнэн, теплогидро-
изолировщик идэтин баһыла-
абыта. Оңно Балтикааҕы со-
буокка быраактыкалаана сыл-
дьан, Карелиятан төрүттээх
Сергей Душкины көрсөн ыал
буолбуттара. Сергей дойдуту-
гар баран икки сыл олохтооттара,
бастакы оҕолоро оңно төрөөбүтэ.
90-с сылларга дойду үрдүнэн
улахан уларыһыы, ыһыл-
лыы-тоҕулуу, олохтор олохтут
оңкула тосту уларыһан, эдэр
мал олохтор эмиз уустук кэмнэр
үөскээбиттэрэ - үлэ-хамнас да
көстүбэт этэ. Ол иһин эдэр ыал
сүбэлэһэн баран, Варя дойдуту-
гар - Саха сиригэр, Чурапчыга
кэлбиттэрэ.

Варвара култуура управле-
ниетыгар 1993 сыллаахха бух-
галтерияда кассирынан үлэ-
этирбитэ. Манна уопуттаах бух-
галтердары Евдокия Дмитри-
евна Соловьеваны уонна Дария
Степановна Попованы кытта үлэ-
лээбит сылларын кини олус ис-
тинник саныыр. 1996 сыллаах-
ха кини бибилиэтиэкэбэ опера-
торынан үлэбэ кирибэтэ. Икки
ыйынан үлэһит, кыһамнылаах
кыһыны бэлиэтии көрөн, дириэ-
ктэр Вера Аполлоновна Плато-
нова саамай эппиэтинэстээх
отделга - ааҕааччыны кытта
үлэлиир отделга бибилиэтиэкэ-
ринэн көһөрбүтэ. Ол кэмтэн ыла
саҕаламмыта - "билии-көрүү
муоратын кытта билсиппин",
бибилиэтиэкэр идэтин ымпы-
гын-чымпыгын үөрэтин, олоххо
исписэлиис быһытынан үк-
тээн. Кизгэ билиилээх, уопут-
таах үлэһиттэри - Людмила
Проконьевна Саввинаны, Люд-
мила Петровна Монастыреваны,
эдэр бибилиэтиэкэрдэр Ангелина
Дмитриевна Кузьминаны, Вера
Николаевна Егорованы кытта
бу отделга үлэтин саҕалаабыта.
Кинилэр сүбэлэринэн-амала-
рынан, көмөлөрүнэн бибилиэ-
тиэкэ үлэтин игэн-тонон бил-
битэ, биир сүбэһэн айымныла-
ахтык үлэлээбиттэрэ.

1998-2003сс.. Улан Үдэбэ
Илин Сибиридээҕи судаарыс-
тыбаннай култуура уонна ис-
кусство академиятын кэтэхтэн
үөрэнэн бүтэрбитэ. АБИС (Ав-
томатизированные библиотеч-
ные информационные систе-
мы) диэн саңа специализацияда
бастакы выпуск этилэрэ. Ити
сылларга бибилиэтиэкэ үлэтэ
аныгы кэмгэ саҕалыы тыһы-
нанан үлэлээһинэ кэм ирдэбилэ
буолбута. Бибилиэтиэкэ саңа
көмпүүтэрдэниэн, ону үөрэтинни
баһылааһын саҕаланан, үөрэм-
мит идэтинэн 2000-2003 сыл-
ларга программистабыта. 2004
сылтан пуонданы кэмпиилэ-
тиир отделга үлэлиир. Бастаан
кэлэригэр, уһуннук үлэлээбит
уопуттаах үлэһиттэр Матрена
Филиппова, Клавдия Макаро-
ва, Марфа Дычковская баал-
лара, кинилэр саңа үлэһиккэ
ийэлэни кэриэтэ сүбэлээн-ама-
лаан, истинг сыһамнарынан
элбэххэ үөрэспиттэрэ. Оттон
өр сыл устатыгар Саргылана
Романовна Седалищева сала-
татынан Елизавета Корякина,
Варвара Душкина буолан, бу от-
делга үлэлээтилэр.

2023 сыл күһүнүттэн сэбиэ-
диссэийинэн үлэлиир. Үлэтин
туһунан Варвара Иванов-
на манньк кэпсиир. "Биһиги
үлэбит кинигэни кытта үлэ, саңа
кэлбит кинигэлэри улуус бары
бибилиэтиэкэлэригэр суһаллык
тизирди, түгэтин буолар. Кини-
гэни биһээлиэктэртэн, "Айар"
кинигэ кыһатын кытта дуога-
бардаһан, өрөспүүбүлүкэтээҕи
национальнай бибилиэтиэкэттэн
ылабыт. Кинигэниэн хааччыл-
ыма биир улахан оруолу бэлэх ки-
нигэлэр ыллаллар. Суруйааччы-
лар, суруналымстар, олохтоох
ааптардар уонна биридиэлээн
дьон нэһилиэктэрин, тэрилтэ-
лэрин историятын сырдатар,
аймах - билэ дьоннорун дьонун
олохторун кэпсиир о.д.а кини-
гэлэри бэлэхтээн, биһиги би-
билиэтиэкэлэрибт пуондаларын
байытталлар, ааҕааччыларбы-
тыгар сүдү бэлэһи оҕороллор.
Биһиги салаабытыгар көстүбэт
үлэ элбэх. Алфавитнай уонна
систематическай каталогтар-
га карточкалары суруйуу, элек-

троннай каталогка киллэрини,
хас биридии саңа кинигэни ин-
вентарнай кинигэбэ киллэрини,
нүөмэрдээһин, УДК, ББК ту-
руоруута, ааҕыы, суоттааһын,
отделларынан араарыы, ката-
логунан үлэ, аны бары бибилиэ-
тиэкэлэр пуондаларыттан араас
биричиинэнэн тахсыбыт кини-
гэлэри аакталааһын - бу үлэ
элбэһин ааһан, уустук, бириин-
чик, утумнаах үлэни эрэйэр.
Сылаалаах даҕаны. Биһиги
отделбыт биир сүрүн соругу-
нан - бэчээккэ сурутуу буолар.
Кинигэ кэлиитэ, урукку сыл-
ларга тэҥнээтээххэ, кыччаата,
хаһыакка, сурунаалга сурутуу
эмиз аҕыйах. Бу барыта сыана
үрдүү турарыттан уонна саңа
информационнай эйгэ, техно-
логия сайдарыттан тутулуктаах.
Ол гынан баран кинигэ курдук
чинг билиини туох да биэрбэт
ди саныбын. Санаттан саңа
литэрэтиирэнэн хааччыллыба-
таҕына, бибилиэтиэкэ дьону тар-
дара уустук.

Үөһээ бэлиэтээн эппитим
курдук, дьон кинигэни таһаар-
тарара элбээтэ - ким баҕарар
кинигэ да таһаартарар кыах-
таах. Биһиги өрөспүүбүлүкэби-
тигэр кинигэ таһаарытынан
дьарыктанар 40-тан тахса тэ-
рилтэ баар. Мин бибилиэтиэкэбэ
бэриллэр булгуччулаах эксэм-
пилээр туһунан ааҕааччылар-
га билиһиннэриэм этэ. Бул-
гуччулаах эксэмпилээр диэн
- өссө ыраахтааҕылаах Арас-
сыһыа кэмтэн ыла баар өй-
дөбүл. 1783 сыллаахха Екате-
рина II ыйааҕынан олохтоммут.
Сэбиэскэй Сойууска 50-с сыл-
лартан булгуччулаах эксэм-
пилээри мунууу тиһиктээх-
тик саҕаламмыт. Оттон былаас
уларыһарын кытта, Госду-
ма 1994 сыллаахха "Об обяза-
тельном экземпляре докумен-
тов" саңа сокуону ылыммыта.
Өрөспүүбүлүкэ таһаарыла-
рыгар туһуламыт сокуону Ил
Түмэн 1999 сыллаахха бигэр-
гэппитэ. Национальнай бибилиэ-
тиэкэни кытта "Айар", "Комүөл",
"Сайдам", "Дани - Алмас" үчүгэй-
дик үлэлэһэллэр, манна тахсар
кинигэлэр бибилиэтиэкэ пуон-
датыгар хайаан да кириллэр.

Кинигэ таһаарар, таһаартарар
дьон бибилиэтиэкэбэ булгуччу 3
эксэмпилээр кинигэни хайаан
да аҕалыахтаахтар. Бибилиэ-
тиэкэбэ кирибт кинигэ, доку-
муон үйэ саас табыгастаах усу-
луобуулаа хараллар, үгүс сыллар
кэниилэриттэн ылан ааҕыах-
ха син, эһиги сыралаах үлэһит
кэлэр көлүөнэбэ хаалар. Оттон
дьонго түгэппитиг сүтүөн,
симэлийин сөп. Оңно бибилиэ-
тиэкэбэ хараллара үйэлээх
уонна эрэллэр.

2012 сыллаахха Варвара
Ивановна библиотечнай ситим
үлэһиттэрин профсоюзун кэ-
мититин бэрэссэдээтэлиинэн
талыллыбыта. Манна кини уон
сыл, бииргэ үлэлиир кэллиэ-
гэлэрин махталларын ылан,
таһаарылаахтык үлэлээбитэ.
Тэрилтэ бырааһынньыктара,
бибилиэтиэкэрдэр бэйэлэрэ айар
үлэһит буолан, куруук олус көх-
төөхтүк, көрдөөхтүк, элбэх оон-
ньуулаах, ырыалаах-тоҕуктаах,
ураты истинг тыһыҥа ыһыл-
лаллара, улууска буолар бары
тэрээһиннэргэ, субьютунуу-
тарга, элбэх акцияларга би-
билиэтиэкэ үлэһиттэрэ мэлдьи
биир бастакынан кытталлар.
Аны биир идэлээхтэр үбүлүөй-
дээх саастарын бэлиэтээһингэ,
наҕараадаҕа түһэрингэ о.д.а.
тэрээһиннэргэ профсоюзус бэ-
рэссэдээтэлэ Варвара Иванов-
на үгүсүк сүүрбүтэ-көппүтэ.
Улуустааҕы култуура үлэһиттэ-
рин профсоюзунун салайааччы-
тыгар Айталина Михайловна
Смирниковага өйөбүлүн иһин
улаханньк махтанар.

Варвара Ивановна кэргэнэ
Сергей Николаевич - Карели-
ятан төрүттээх. Тутуунан дьа-
рыктанар. Түөрт кыыстаах-
тар: Марина, Мила мэдисси-
нэ кэллиэһигэр үөрэнэллэр,
Римма - юрист, кыра кыыс Злата
С.К. Макаров аатынан улуустаа-
ҕы гимназияда 11-с кылааска
үөрэнэр. Варвара Ивановна -
мааны сиэннэр тапталаах эбэ-
лэрэ.

Мин бэйэм кини бибилиэти-
экэбэ 40-ча сыл үлэлээбитим.
Үлэлээбит сылларын күндүтүк
саныбын. Варвара Ивановна
курдук таһааннаах идэлэрин
толору баһылаабыт, бэрини-
лээх, ирдэбиллээх кыргыттары
кытта айымнылаахтык, таһа-
арылаахтык үлэлээбиппинэн,
киэн туттабын.

Түмүкүр бииргэ үлэлээбит
кэллиэгэлэрбин Арасыйыада
бибилиэтиэкэ күнүнэн эвэрдэ-
либин, түбүктээх, таһаары-
лаах үлэлэригэр ситиһиилэри,
саңа санаалары, кмайылаах
быраймактары, тус олохторугар
дьолу-соргуну баҕарабын. Били-
гэ-көрүүгэ тардыһар, элбэҕи
сэргиир ааҕааччыгыт ахсана
элбин турдун.

Чурапчытааҕы учууталым

Кэпсиэхпин баҕарабын. Чурапчыга үлэлиир кэмнэрбэр дьылҕам үтө санаалаах, муударай дьону кытта көрүһүннэрбитэ.

Борис ПАВЛОВ

Киһи кэлин түспэдийэн, олоххо ону-маны ситиһэн баран саныыр: "Бу мин манньк киһи буоларбар ким-туох көмөлөспүтэй, дьылҕам хайдах салаллыбытай, онно кимнээх, ханнык дьон баалларай?" диир. Мин Саха судаарыстыбаннай университетыгар биһиги норуопут бастын үөрэхтээхтэригэр – профессордар Г.Г. Филипповка, Н.К. Антоновка, учуонайдар Н.Д. Дьячковскайга, В.Н. Протоконовка уо.д.а. үөрэммитим.

Ол эрэри үлэһит буолан, олох бары моһоллорун ааһаргар олох атын оскуола, атын учууталлар наадалар. Онно бэйэтэ туспа суоллаах-нистээх, эрэи да, өрөгөй үөрүүтүн да этинэн-хааннан билбит Чурапчы улууһугар үлэлиир кэлиим – туспа олох оскуола буолбута. Оскуолаҕа да үлэлиирбэр улуусталаҕы "Сага олох" хаһыакка да хэһэспэ-дүйөннүрбэр наар сүбэллэ-амаллы сылдьар үтө санаалаах, муударай дьону кытта дьылҕам көрүһүннэрбитэ.

Чурапчылар ордук түм-сүүлээхтэрин, аҕа дьоннорун ытыктыылларын уонна кырдыаҕастар аһара патриоттарын, улуустарын, ыччаттарын инникитин туһугар не сүрэхтэриттэн "ыалдьалларын" билбитим. Оч-

чотооҕу "Сага олох" эрадаэкс-ийэ "Интеллектуальной ыстаап" курдук этэ. Улуус бары нэһи-лизктэриттэн – Хатылыттан, Хадаартан, Бахсыттан, Кыта-анахтан, Арыылаахтан тинийэ, кырдыаҕастар санаа үлэстэ, кэпсэтэ, ыстатыйалары бэчээт-тэтэ диир кэлэллэрэ. Дмитрий Петрович Лазарев, Гаврил Дми-триевич Ефимов, Петр Дмитри-евич Аржаков, Иван Петрович Пономарев, Иван Михайлович Павлов, Варвара Дмитриевна Слепцова курдук дириг били-илээх-көрүүлээх уонна үрдүк култууралаах дьону кытта ал-тыспытым. Оннук дьонноох буолан Чурапчы улууһа олох уларыйытын ыраахаттары-гар оҕустарбакка, инники хар-дыылаан, социальнай-эконо-мическай балаһыанньатынан өрөспүүбүлүккэ инники күүһүтэ тахсыбыта.

Чурапчыга үлэлиир сыл-дьан, оччолорго бобуулааһын үрдүнэн, чинчийэн, Арыы-лаах издэнин туһунан "Кистэ-лэтин ариймаһа дуо, Көмүө сайылыга?" диир ыстатыйаны суруйан, саха сириг ааҕаччы-ларыгар таһаарбытым. Онно бу быһылааны чинчийингэ сыл-дьыспыт киһинэн В.Ф. Ермола-ев буолара. Онтон билеспитим кэнииттэн мин биһир дойдулаа-һым Петр Валентинович Ко-лодезников киһилэргэ күтүөт буолан кэлбитэ. Инньэ гынан өссө ордук чугаһаспылым. Мин

интэринээт-оскуолаҕа кэпсэтэ диир анаан-минээн сатыы барар этим. Оччолорго Василий Федо-тович ыалдьан дьизиттэн тах-сыбат буолбут кэмэ этэ. Ол иһин минигин кэтэһэрэ, үөрэ көрсөрө.

Бэйэтэ агроном үөрэхтээх В.Ф. Ермолаев – улуус сайды-тыгар улахан өгөлөөх киһи. Киһи "нэһилиэннэ үөһэттэн кэлэри кэтэһэн олоһуо суох-таах, аһынан-үөлүнэн бэйэтин бэйэтэ хааччынахтаах" диир өйү-санааны көтөхпүтэ. Онтук-ката кэлин өрөспүүбүлүккэ бастахынан "Тизэргэн" тускул нөҕүө олоххо кирибитэ. Дьизэ кэргэн экономикаҕа диир ой-дөбүл киһи идизэтинэн үөскээн тахсыбыта.

Мин бүтүн Василий Федото-виһы атын өттүттэн сырдаттым. Киһи бары өттүнэн сайдыылаах, дэгиттэр интэриэстээх киһи этэ. Бэйэтэ атын идэлээх, агроном үөрэхтээх буолбутун да иһин, саха норуота үөскээһинин, эт-ногенез болпурдуулар ураты көрүүлээх үлэлэспитэ. Киһи ити көрүүтэ научнай эйгэҕэ тахсыан наһаа баҕарара. Ону мин куо-ракка үлэлиир киһиэн баран "Хас саха этибитий?" диир "Саха сирэ" хаһыакка бүтүн балаһанан бэчээттэппитим ("Саха сирэ" 15.02.1991с.).

Киһи көрүүтэ оччолорго ре-волюционнай этэ. Биллэрин курдук, сэбиэскэй кэмгэ "Куры-канскай кэһисэпсийэ" диир ака-демик А.П. Окладников көрүүтэ

уолсай научнай салалта курдук ылыныллыбыта. "Сахалар ку-рыкан төрүттээхтэр, Олүөнэ баһыттан саха сиригэр биһирдэ көһөн кэлбиттэрэ" диир. Васи-лий Федотович этэр: "Билигин наукаҕа атын матырыйааллар көһүннүлэр. Кэһиники сыллар-га көстүтэлээбит албэх сага чаччылар кэһисиллэринэн, ку-рыканскай кэһисэпсийэ үгүс принципиальной балаһыан-ньалара итэһэтинтэ суохтара көстөн иһэр, мөккүөрдээхтэр, быһаччы суруйдаахха, Прибай-кальскай букатын даҕаны олоҕор-тохторо уонна киһилэр сахалар соҕурууну өбүгэлэрэ буолбатах-тар". Дьэ, ити. Оччолорго, 80-с сылларга, киһи итинник санаа-ҕа хайдах кэлбит буоллаҕай, киһи сөгөр. Билигин Бурятия бөдөҥ этнографтара Николаев, Дашибаев эмиз итинник түмүк-кэ кэллилэр. "Онон үс саха буол-батахпыт, барыта уонча саха этибит. Ити аата, саха норуота, саха ааппыт, түүрдүү тылбыт Лена регионугар төрүттэммит-тэрэ. Уонча араас омук хол-боһууттан үөскээбит буолан, сахалар историялара уустук, матырыйаалынай-духобунай култууралара баай", -- диир су-руйар.

Итиннэ майгыныһырдик мэхэ дириг үрэх кистэлэтин арийыгы аатырбыт археолог Юрий Алексеевич Мочанов этэн турар. Мин анаан-минээн кэпсэ-тэ тинийбиһэр, киһи: "Барыыс,

саха норуотун туһунан кырды-гы билиэххин баҕарар буол-лаххына, аҕа уустарынан бар, хас биһирди аҕа ууһа туспа исто-риялаах", -- диир эппитэ. Саха норуотун былыргытын, исто-риятын үөрэтингэ киһи бэйэ-тин идэтинэн, агроном били-тинэн кирибитэ. Мелиорация, сир оҕоруутун уонна бурдук араас көрүг ааттарын соҕуруу олоҕор түүр омуктар култуура-ларыгар тэһинэн көрөн баран, "мелиорация, сир оҕоруу саха бэйэтин төрүт дьарыга, соҕу-рууттан кэлбит хайа эмэ өбүтэ сыдыааммыт кистэлэҕэ эбит" диир суруйбута. (В.Ф. Ермолаев. "Уу долгун куттаахтара". Дьокку-скай. 1991с.). Ону бигэргэппит курдук, киһи биһир үлэһиннээх Дмитрий Петрович Лазарев Тааттаны быһыттан, халаан уутун өрө өкөтөн, Чычаас уонна Дириг күөлэрин балыгы баһар, андыга сытар уолбат уйгулаах далайдарга кубулуйан, дьон-сэргэ сөҕүүтүн, махталын ылбыта.

Киһи киһиттэн үөрэнэр. Саха этэринэн, "Баһыг хайдах олоҕ-бутунан, төбөҥ ханна хайы-һыннарыллыбытынан" үлэ-лиир-хамсыыр, үүнэр-сайдар баҕалаах Чурапчыга анаан, "Сага олох" хаһыакка үлэ-лээн, итинник кырдыаҕастар-тан үөрэнэн, өрөспүүбүлүккэ олоҕу билбит, улахан таһымга илин-кэлин түсүһэр балэмнээх киһи барбытым.

Болҕой! Хааһырҕас ыарыыга сутуллубат туһугар үлэни тэрийэбит

ЭМКАР, ол эбэтэр Эмфизема-тозный карбункул (Empyematosa) диир – са-халарга «Хааһырҕас» диир аатынан былыр-былыргыт-тан биллэр, олус сытыгытк кириэр уонна эдэр сүөһүнү, сага төрүүбү бэрт суһал-лыг суһарар сыстыганнаах ыарыы.

Хааһырҕаска сүрүннээн түөрдү-гэр диири саастаах ыччат сүөһү, ньирэй, борооску дэбигис ыл-ларан ыалдьар. Сүөһүлэр бу ыарыыга ыалдыбыт сүөһүт-тэн, эбэтэр споранан сутуллубут мэччирэннээх сиртэн-буортан, оттон-мастан, ууттан-хаартан сысталлар.

Хааһырҕаһынан сутуллубут сүөһү былчыгар, этин уонна тириитин икки ардыгар уулаах, хааһырҕаһы сылдьар тыастаах искэһнэр, карбункуллар, үөс-күүлэр. Ыалдыбыт сүөһү этэ-сиинэ итийдэр, титириир. Дьон ыалдыбытын билбэк-кэ хаалар түгэнигэр, практи-ка көрдөрүүнэн, биһиртэн биэс хонук иһигэр ыалдьан өлөр. Ол иһин былыр өбүгэлэрбит бу ыарыһы согууну кытары ха-ныылы көрөллөрө, тэһинир

этиллэрэ.

Сүһүрдэр бактерия спораны үөскэтэн, сир кырсыгар, сүөһү ноһуомугар, кутааах, бадаран-наах сирдэргэ тарданар. Ыарыы споралара тас эйгэ дьайыты-гар дэбигис бариммэт олус ту-луурдаах буолаллар. Ол курдук, уонунан сылларга сиргэ-буо-рга, ноһуомка споралар ыа-рыһы сүһүрдэр дьобурдарын сүтэрбэккэ сыгыахтарын сөп. Күн уотун суоһугар, оргутуу-га икки чаас устата өлбөккө сытыан сөп. Ыарыһы тарҕа-

тар бактерия айылҕаҕа киһи-ник тарҕаммытын быһыы-тынан, сүөһүгэ сэрэтэр быһыы-ны туруоруу эрийиллэр. Сэрэтэр быһыыны үс ыйын туолбут сага төрүүххэ уонна түөрдүгэр диири саастаах ыччат сүөһүгэ мэч-чирэнгэ, сайылыкка тахсыы иннинэ, саас оҕоһулар.

Ол эрэри хаһаайттар кэ-лингги бириэмэҕэ төрүүхтэ-рин сэрэтэр быһыыны ылар саастарын (үс, түөрт ыйдарын) ситэ иликтэринэ, мэччирэнгэ күһүгүгэ диири эмийикэ ытан

кэһиһэр буоланнар, быһыыны ылбатах сүөһүлэр ыалдьар тү-бэлтэлэрэ көстүтэллэр буолла.

Онуоха хааһырҕаһы утары вакцинаны ылбатах, көтүппүт биһирдилээн сүөһүлэр, чуо-лаан бийылгы төрүүх ыал-дыахтарын сөп.

Итиннэ даҕатан билиһин-нэрдэххэ, Чурапчы улууһун Болтоҕо уонна Одьулуун нэһилиэгэр өлүктэр көстөн, өрөспүүбүлүккэтээги ветери-нарнай лаборатория чинчи-йинтинэн, ыам ыйын 6 күнү-гэр 9599/А, уонна ыам ыйын 9 күнүгэр 9885/А нүмэрдээх экспертиза түмүктэринэн, ыам ыйын 6 күнүгэр 17, ыам ыйын 9 күнүгэр 18 нүмэрдэрдээх Саха өрөспүүбүлүкэтин Ветеринария-аҕа департаменын дьаһалынан, харантыын биллэрилиинэ. «Об установлении ограничительных мероприятий (карантина) по ликвидации заболевания крупного рогатого скота эмфизема-тозным карбункулом».

Билигин туругунан, Болтоҕо уонна Одьулуун нэһилиэгэр ха-рантыын биллэриллэн, ветери-нарнай сэрэтэр, эһтиир үлэлэр салҕанан ымыттыла тураллар. Билигин сүөһү сага бу ыарыыга сытар, ыалдьар түгэнигэр тох-

тотуллан турар. Ыарыыга ыла-рыан сөптөөх саастаах сүөһүлэр сэрэтэр быһыыны ыллылар. Харантыынан тахсалларыгар бүтэһик өлүк, ыалдыбыт сүөһү эмтэнэн үтүөрбүтүн, ыары-һы сэрэтэр үлэлэр бүтүттэрин кэһиниттэн, 14 хонон баран ха-рантыынан тахсыахтарын сөп.

Дьон-сэргэ, сүөһүлээх дьон, сүөһүттэн ылыллар бородуук-суйаны туһанааччылар, аста-аччылар истиилэрингэр бэ-лиэтээн этэбит: Ыарыы турбут пуунугар, ол эбэтэр нэһили-гэр сүөһүнү идэлэлэ туттуу, ха-рантыын бүтүөр диири, ыарыы турбут эрэ хаһаайыстыбаты-гар, тизэргэнигэр хааччахта-нар. Онтон атын ыаллар хаһа-йыстыбаларыгар сүөһүлэрин идэлэлэ тутталлара хааччах-таммат.

Үтү туттуу, астааһын эмиз ыарыы турбут хаһаайыстыбаты-гар эрэ хааччахтанар, атыттарга хааччахтаммат.

Сүөһү, сылгы ыалдыбытын, өлбүтүн бэлиэтин көрбүт дьон суһаллык ветеринарнай үлэһит-тэргэ биллэргит ирдэниллэр.

Чурапчы улууһун ветеринарияҕа управлениета.

БИЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

**ТРИНАДЦАТАЯ
(ОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ
РЕШЕНИЕ № 58**

с. Чурапча от «23» мая 2024 года

«О муниципальном правовом акте улусного (районного) Совета депутатов «О внесении изменений и дополнений в устав муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)»

Руководствуясь пунктом 1 части 10 статьи 35 Федерального закона от 06.10.2003 № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», улусный (районный) Совет депутатов муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ:

1. Принять муниципальный правовой акт улусного (районного) Совета депутатов «О внесении изменений и дополнений в устав муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)».

2. Главе муниципального района в соответствии со статьей 3 Федерального закона от 21.07.2005 № 97-ФЗ «О государственной регистрации уставов муниципальных образований» обеспечить в 5-дневный срок направление настоящего решения и принятого муниципального правового акта в Управление Министерства юстиции Российской Федерации по Республике Саха (Якутия).

3. Настоящее решение подлежит официальному опубликованию и обнародованию и вступает в силу после официального опубликования после его государственной регистрации.

4. После официального опубликования (обнародования) муниципального правового акта после государственной регистрации главе муниципального района в течение 10 дней направить сведения о дате и об источнике официального опубликования (обнародования) муниципального правового акта в Управление Министерства юстиции Российской Федерации по Республике Саха (Якутия).

МУНИЦИПАЛЬНЫЙ ПРАВОВОЙ АКТ

«О внесении изменений и дополнений в устав муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)»

от «23» мая 2024 г. № 58

Настоящий муниципальный правовой акт разработан в целях приведения положений устава муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) в соответствие с Федеральным законом от 02.11.2023 № 517-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», Федеральным законом от 04.09.2023 № 449-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации», с учетом рекомендаций Прокуратуры Чурапчинского района Республики Саха (Якутия).

Статья 1

Внести следующие изменения в устав муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия):

1.1. Статью 43 «Вступление в силу муниципальных правовых актов» изложить в следующей редакции:

«1. Муниципальные правовые акты вступают в силу в порядке, установленном настоящим уставом, за исключением нормативных правовых актов улусного (районного) Совета депутатов (районного) Совета депутатов, которые вступают в силу в соответствии с Налоговым кодексом Российской Федерации».

2. Муниципальные нормативные правовые акты, затрагивающие права, свободы и обязанности человека и гражданина, муниципальные нормативные правовые

акты, устанавливающие правовой статус организаций, учредителем которых выступает муниципальное образование, а также соглашения, заключаемые между органами местного самоуправления, вступают в силу после их официального опубликования.

3. Порядок официального опубликования муниципальных правовых актов, в том числе соглашений, заключаемых между органами местного самоуправления, устанавливается настоящим уставом и должен обеспечивать возможность ознакомления с ними граждан, за исключением муниципальных правовых актов или их отдельных положений, содержащих сведения, распространение которых ограничено федеральным законом».

1.2. Статью 45 «Порядок официального опубликования муниципальных правовых актов» изложить в следующей редакции:

«1. Муниципальные правовые акты муниципального района, подлежащие официальному опубликованию, вступают в силу со дня их официального опубликования, если иной срок вступления их в силу не установлен федеральным законом, законом Республики Саха (Якутия), настоящим уставом либо самими муниципальными правовыми актами муниципального района».

2. Иные муниципальные правовые акты муниципального района вступают в силу со дня их подписания, если иной срок вступления их в силу не установлен федеральным законом, законом Республики Саха (Якутия), настоящим уставом либо самими муниципальными правовыми актами муниципального района».

3. Официальным опубликованием муниципальных правовых актов, в том числе соглашений, заключенного между органами местного самоуправления, считается первая публикация его полного текста в периодическом печатном издании, распространяемом на территории муниципального района или первое размещение его полного текста в сетевом издании, указанных в части 4 настоящей статьи.

4. Источниками официального опубликования являются:

1) портал Минюста России «Нормативные правовые акты в Российской Федерации»: <http://pravo-minjust.ru>, <http://pravo-minjust.ru>, регистрация в качестве сетевого издания: Эл № ФС-72471 от 05.03.2018;

2) улусная (районная) газета «Сана олох», регистрация в качестве печатной газеты: ПИ № ТУ 14 – 00559 от 03.06.2020;

3) сетевое издание «Сана олох»: <https://sanaoloh.ru>, регистрация в качестве сетевого издания: Эл № ФС 77 – 79517 от 09.11.2020.

5. Дополнительными источниками обнародования являются:

1) размещение (вывешивание) его полного текста на специальном стенде официальной информации, размещенном в здании улусной (районной) администрации, улусной (районной) межпоселенческой библиотечной системы, районного дома народного творчества «Айылгы» в порядке, определенном нормативным правовым актом улусного (районного) Совета депутатов;

2) размещение на официальном сайте муниципального района в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» по адресу: <https://mo-churapchinsky.sakhagov.ru/>.

1.3. Пункт 30 части 1 статьи 5 «Вопросы местного значения муниципального района» изложить в следующей редакции:

«30) организация и осуществление мероприятий межпоселенческого характера по работе с детьми и молодежью, участие в реализации молодежной политики, разработка и реализация мер по обеспечению и защите прав и законных интересов молодежи, разработка и реализация муниципальных программ по основным направлениям реализации молодежной политики, организация и осуществление мониторинга реализации молодежной политики».

1.4. Часть 2 статьи 5 «Вопросы местного значения муниципального района» дополнить пунктом 12 следующего содержания:

«12) осуществление выявления объектов накопленного вреда окружающей среде и организация ликвидации такого вреда применительно к территориям, рас-

положенным в границах земельных участков, находящихся в собственности поселения».

Статья 2

Настоящий муниципальный правовой акт подлежит государственной регистрации в Управлении Министерства юстиции Российской Федерации по Республике Саха (Якутия) в порядке, установленном Федеральным законом от 21.07.2005 № 97-ФЗ «О государственной регистрации уставов муниципальных образований».

Статья 3

Настоящий муниципальный правовой акт подлежит официальному опубликованию (обнародованию) и вступает в силу после официального опубликования (обнародования) после его государственной регистрации.

РЕШЕНИЕ № 59

с. Чурапча

от «23» мая 2024 года

О согласовании изменения границ между муниципальным районом «Таттинский улус» Республики Саха (Якутия) и муниципальным районом «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)

Руководствуясь частью 1 статьи 62 Конституции Республики Саха (Якутия), частью 6 статьи 15 Закона Республики Саха (Якутия) от 30 ноября 2004 года 173-З №349-III «О местном самоуправлении в Республике Саха (Якутия)», протокола схода граждан с. Харбала 2-я от 20.02.2024г, схода граждан с. Арылах от 09.02.2024г, схода граждан с. Киланки от 27.11.2023г. и Устава муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия), улусный совет депутатов муниципального района «Чурапчинский улус» решил:

1. Согласовать проект закона Республики Саха (Якутия) «О внесении изменений в закон Республики Саха (Якутия) «Об установлении (изменении) границ о наделении статусом муниципального района муниципальных образований Республики Саха (Якутия)» в порядке законодательной инициативы муниципального района «Таттинский улус», изменение границ в соответствии «Соглашения об изменении границ между муниципальным районом «Таттинский улус» Республики Саха (Якутия) и муниципальным районом «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия).

2. Настоящее решение вступает в силу со дня его принятия

РЕШЕНИЕ № 60

с. Чурапча

от «23» мая 2024 года

«Об утверждении прогнозного плана приватизации муниципального имущества МР «Чурапчинский улус» на 2024 год»

В соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 2001 года № 178-ФЗ «О приватизации государственного и муниципального имущества» Муниципального

района «Чурапчинский улус», сессия улусного Совета решает:

1. Утвердить прогнозный план приватизации муниципального имущества муниципального района «Чурапчинский улус» на 2024 год, согласно приложению №1;

2. Уполномочить организацию по передаче в собственность муниципального имущества МКУ «Комитет по управлению муниципальным имуществом» МР «Чурапчинский улус» (председатель МКУ КУМИ Данилов Р.Р.);

3. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на постоянную депутатскую комиссию по планово-финансовой, бюджетной и налоговой политике улусного Совета депутатов;

4. Настоящее решение вступает в силу со дня подписания.

РЕШЕНИЕ № 61

с. Чурапча

от «23» мая 2024 года

О присвоении звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса»

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного Совета депутатов № 51 от 6 февраля 2014 года, улусный (районный) Совет депутатов муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) р е ш и л:

1. Присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Федорову Павлу Петровичу - Сомого - ветерану труда и культуры, заслуженному работнику культуры Республики Саха (Якутия), отличнику культуры Республики Саха (Якутия), члену Союза писателей и журналистов Российской Федерации и краеведа;

РЕШЕНИЕ № 62

с. Чурапча

от «23» мая 2024 года

О присвоении звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса»

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного Совета депутатов № 51 от 6 февраля 2014 года, улусный (районный) Совет депутатов муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) р е ш и л:

1. Присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Артемьеву Дмитрию Егоровичу - заслуженному артисту Российской Федерации, народному артисту Республики Саха (Якутия), заслуженному артисту Республики Саха (Якутия) и Почетному гражданину Мугудайского наслега.

С.А. Саргыдаев,
глава муниципального образования,
Я.П. Оконешиков,
председатель улусного (районного) Совета депутатов.

Инфографика

Ыам ыйын 25 күнэ-Оһуохай Күнэ
 Чурапчы с. Киин болуоссаһа, 11.00 ч.
ТҮӨЛЛЭР ДОБУН ОҢУОХАЙ

**Ылам ыйын 25 күнэ - Оһуохай Күнэ!
Тойукка туойуллубут тобус
томтордоох, ырыаҕа ылламмыт хатын
чаранҕнаах Чурапчыбыт барахсан
үтүө-мааны дьоно-сэргэтэ,
ытык ыалдьыттара!**

Бям бийн 25 күнүгэр, күнүс 11.00 цааска, Чурагчы сэлиэньэтин киин болуоссатыгар, оһуор сайын олбохтоох, үс күөгэйэр түбэлтээх «ТҮӨЛЛЭР ДӨБҮН ОНУОХАЙГА» ыгырабыт! Оһуохайынан ууйдаам, эһизэийнэн зэрдэлээн - биир сомоҕо буолубуҥ, эйэни-дьолу чэллитэ туйуоһун!

Тэрийэр бөлөх.

Биллэри / Объявление

Утерянный военный билет НЧ № 2821197, выданный Чурапчинским военным комиссариатом РС(Я) 27.05.1998 г. на имя Филиппова Леонида Николаевича, 1980 г.р., считать недействительным.

Хортуоска сириң, изнин көрөн, ханнык баҕарар күнгү өрөбүлэ
суох хаачыстыбалаахтык хорутан биэрэбин.

Билсэр төл: 8984-116-74-50, 8964-423-14-50.

КУТУРБАН

Күндүтүк саныыр тапталпаак кэргэним, аҕабыт, эһэбит – Хайахсыт-таабы ветеринарнай сулууспа бэтэрээнэ, Саха өрөспүүбүлүкэтин ветеринарнай сулууспага туйгуна, Тыа хаһаайыстыбатын туйгуна
КСЕНОФОНТОВ Николай Афанасьевич
бу дьыл, ыам ыйын 15 күнүгэр соһуччу олохтон туораабытын ай-махтарыгар, бииргэ үөрэммит доҕотторугар, бииргэ үлэлээбит, алтыспыт дьонугар – диринник курутуйан туран билдэрэбит.

Кэргэнэ, оёолоро.

Ытыктыыр кэллээгэбит, улуус тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар дьонун кылаатын киллэрбит Саха Өрөспүүбүлүкэтин ветеринарнай сулуусуна туйгуна, дэгиттэр спортсмен, өрөспүүбүлүкэтээби таһымнаах үгүс күрэх кыайыылаабы, Хайахсыттаабы ветеринарнай учуастак бизлэсэр.

КСЕНОФОНТОВ Николай Афанасьевич
сохумардык олохтон туораабытынан, тапталлаах жүргэнигэр Ев-
докия Викторовнага, оболоругар, сизэнигэр, чугас аймахтарыгар,
табаарыстарыгар дилинэ күтүрдэммытын тиздэбит.

Чурапчытаабы ветеринарнай управление кэлэктиибэ,
бэтэрээннэрэ.

Хайахсыг орто оскулатыг алын кылаас учууталын үлэлзэбт
ДИОДОРОВА Мария Константиновна
уһун, ыарахан ыарыгтан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр,
оёолоругэр, бииргэ төрөөбүт быраатыгэр Константин Константи-
нович Чичигинарова, кини дьэз кэргэнигэр, чугас аймахтарыгэр
диоинг кутургааммын тээрдэбт.

Улуустаагы үөрэх управлениетын кэлэктиибэ, профсоюзунун кэмитиэтэ, улуус оскуолаларын дириэктэрдэрин, уһуяаннарын сэбиэдиссэйдэрин ассоциацията, Хайахсыт орто оскуолатын кэлэктиибэ.

"САНА ОЛОН"
КЛУБЫН ХҮҮ
ЗООДОНТОРО

ГОРЮНОВА
Людмила
Владимировна

Триггерчир: СӨ Бүрбүлбалыктыбыз,
Сага Орсугубулукутун "Сакатчыны"
Сударыстыбанын автономий триггитиз.
Таптараччы: СӨ "Сакатчыны" ГАН
Таптараччы задырыгы: 677000,
Дюкүсүй к., Ормониктеге уул 31, 124 каб.
тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakatychy@
mail.ru, Российский Федерация Россияндор
СӨ салалтактар 2020 с. бис ийиле 3 күнтөр
регистративный номеро—
ПН №ТУ-00559.

Эрхэм хамт
ахлуудыг: 678670,
Чурагчын сэт,
П.Павловна, 26 а
Толгойнуудыг:
эрхэмтэр-41-332,
отасууд-41-265.
E-mail: sanaoloh@
mail.ru,
cast: sanaoloh.ru,
telegram: @sanaoloh

Аялдар сурулар эпистола саяхаттарын жарыялаулар менен сон түбүлөр буюмдары.
Сурулар ыбылдар чечилер калыктарылар жөнүнүн аялдар тус бойго сүтү.

Хайгууль бичээхээ бүрэлдүүлж графика: 16 ч 00 м. Бичээхээ бүрэлдүүлж: 16 ч 00м.
"Саяагчид" Оууарьстайбуулай дундунтай тэрийгэтэй "Сага олох" хайгууль
олгоохойгтэйгээр 23.05.2024 с. олоохойг бүрэлдүүлж.

Индекс: ПИ964, Тиража 1130. Кээмэл 2 б.д. Хайлалт саяанга 24 солк. Хайлалт үзэгдэхэд бөөгдөх; бээгдэхэд тавсар.

 Инфографика

Сынньаланга

[illegible]

«Сканворд: тэрийээччи ИП Данилова М.А. «ТААЙ сахалыы сканворд 3» ылыннына. Хаһыат 14 нүөмэригэр тахсыбыт сканворд эллиэттэрэ. **Туруору:** тыйаах, дьиппизэн, дьэллик, өс, итир, пуудара, дьэппэм, ыы, киллэм, ыра, ис, иминхит, сарай, иһит, суобас, сэлэн. **Сытыары:** сындыыс, араспыыска, одуунаас, Ай, дьэндьиир, мас, лизксийэ, киллэһик, тэл, иһэ, имэ, тир, нсоор, м3, кэ3т.

@SANAOLCH